

Grund og nærhedsnotat

Ministeriet for Forskning, Innovation
og Videregående Uddannelser

Grund- og nærhedsnotat vedrørende forslag til forordning om fællesforetagendet for brændselsceller og brint 2

KOM (2013) 506 endelig

1. Resumé

Forslaget til ny forordning for fællesforetagendet for brændselsceller og brint 2 lægger op til en forlængelse af fællesforetagendet på området for brændselsceller og brint, som blev lanceret under det syvende rammeprogram. Den overordnede målsætning for den foreslåede videreførelse af fællesforetagendet for brændselsceller og brint i Horisont 2020 er at bidrage til gennemførelse af et optimalt forsknings- og innovationsprogram på EU-plan og at udvikle en stærk, bæredygtig og globalt konkurrencedygtig sektor for brændselsceller og brint i Unionen. Fællesforetagendet skal endvidere bidrage til at opnå EU's overordnede målsætning om intelligent, bæredygtig og inklusiv vækst. Kommissionen har fremsat forslag til i alt ti offentlig-private partnerskaber, hvoraf fællesforetagendet for brændselsceller og brint 2 er et af dem.

2. Baggrund

Et af hovedmålene for Horisont 2020, rammeprogrammet for forskning og innovation for perioden 2014-2020, er at styrke europæisk industri. Navnlig åbner det mulighed for oprettelse af offentlig-private partnerskaber, som vil bidrage til at tackle nogle af de største udfordringer, som Europa står over for. I dette forslag lægges der op til en forlængelse af fællesforetagendet på området for brændselsceller og brint, som blev lanceret under det syvende rammeprogram.

Begrundelserne for fællesforetagendet for brændselsceller og brint er behovet for at:

- Sikre energiforsyningsikkerheden og øge/fastholde konkurrenceevnen
- Understøtte EU-politikker om bæredygtig energi og transport, klimaændringer, miljø og industriel konkurrenceevne
- Tackle hindringer for effektiv forskning og innovation på området
- Opnå en nødvendig samordnet, langsigtet, tværnational og tværsektoriel indsats
- Hjælpe industrien med at fastlægge en langsigtet forsknings- og innovationsdagsorden, skabe den fornødne kritiske masse, udnytte private investeringer, tilvejebringe stabil finansiering, lette videndeling, mindske risici, sænke omkostningerne og reducere markedsføringstiden.

Den overordnede målsætning for fællesforetagendet for brændselsceller og brint er at udvikle en stærk, bæredygtig og globalt konkurrencedygtig sektor for brændselsceller og brint i Unionen.

Det foreslåede fællesforetagende bygger på resultaterne af det foregående foretagende under FP7. I den første foreløbige evaluering afsluttet i 2011 konkluderes det, at fremgangsmåden med et fællesforetagende generelt øger offentlig-private aktiviteter inden for udvikling og demonstration af teknologi og sikrer stabilitet i F&U-miljøet. Hvis sektoren for brændselsceller og brint skal fuldt implementeres, kræver det en væsentlig forøgelse af de offentlige og private investeringer. En am-

27. august 2013

**Ministeriet for Forskning,
Innovation og Videregående
Uddannelser**

Slotholmsgade 10

Postboks 2135

Telefon 3392 9700

Telefax 3332 3501

E-post fi@fi.dk

Netsted www.fivu.dk

CVR-nr. 1680 5408

Ref. nr. 13/024340-04

bitiøs offentlig politik vil kunne frembringe det positive miljø, der kræves for at udnytte de nødvendige private investeringer.

Forslaget er fremsat med hjemmel i artikel 187. Forslaget skal vedtages af Rådet med kvalificeret flertal efter høring af Europa-Parlamentet og Det Økonomiske og Sociale Udvalg.

3. Formål og indhold

Den overordnede målsætning for den foreslåede videreførelse af fællesforetagendet for brændselsceller og brint i Horisont 2020 er at bidrage til gennemførelse af et optimalt forsknings- og innovationsprogram på EU-plan og at udvikle en stærk, bæredygtig og globalt konkurrencedygtig sektor for brændselsceller og brint i Unionen, navnlig:

- At sænke produktionsomkostningerne for brændselscellesystemer til brug på transportområdet og samtidig øge deres levetid til et niveau, der svarer til konventionelle teknologier
- At øge el-effektiviteten og holdbarheden af de forskellige brændselsceller der bruges til el-produktion og samtidig mindske omkostningerne til et niveau, der svarer til konventionelle teknologier
- At øge energieffektiviteten ved fremstilling af brint gennem vandelektrolyse og samtidig mindske kapitalomkostningerne, så kombinationen med brint og brændselscellesystemer bliver konkurrencedygtig i forhold til de alternativer, der findes på markedet
- I stor målestok at påvise mulighederne for at bruge brint som et konkurrencedygtigt energilagringsmedie til elektricitet fra vedvarende energikilder.

Ministeriet for Forskning,
Innovation og Videregående
Uddannelser

Fællesforetagendet skal endvidere bidrage til at opnå EU's overordnede målsætning om intelligent, bæredygtig og inklusiv vækst ved at:

- Øge andelen af brændselscelle- og brintteknologier, der anvendes i bæredygtige, kulstoffattige energi- og transportsystemer
- Sikre en konkurrencedygtig europæisk brændselscelle- og brintindustri, som er førende i verden
- Sikre inklusiv vækst for den europæiske brændselscelle- og brintindustri, som sikrer nuværende job og skaber flere.

Det fælles teknologiinitiativ for brændselsceller og brint har en bestyrelse, som sit styrende organ. EU-Kommissionen, de industrielle partnere og en forskningsgruppe sidder i denne bestyrelse. Medlemslandene er repræsenteret i en medlemsstatsgruppe, der har en rådgivende funktion.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet har endnu ikke udtalt sig. Forslaget forventes behandlet i Udvalget for Industri, Forskning og Energi.

5. Nærhedsprincippet

Kommissionen anfører, at målene med forslaget ikke kan opfyldes på tilfredsstillende vis af medlemsstaterne, da denne udfordring ikke kan løftes af medlemsstaterne alene. De store forskelle blandt de nationale programmer, deres fragmentering og deres undertiden overlappende natur nødvendiggør en mere effektive indsats på EU-plan. Samlingen og samordningen af forsknings- og udviklingsindsat-

sen på EU-plan har en bedre chance for at lykkes i lyset af den tværnationale karakter af den infrastruktur og de teknologier, der skal udvikles, og behovet for at opnå en tilstrækkelig mængde ressourcer. Den Europæiske Unions indsats vil bidrage til at rationalisere forskningsprogrammerne og sikre interoperabilitet mellem de udviklede systemer, ikke kun gennem fælles prænormativ forskning til støtte for udarbejdelsen af standarder, men ligeledes gennem den de facto-standardisering, der vil opstå af det tætte forskningssamarbejde og de tværnationale demonstrationsprojekter. Denne standardisering vil åbne for et bredere marked og fremme konkurrencen. Forslagets anvendelsesområde bør tilskynde medlemsstaterne til at indlede supplerende initiativer på nationalt niveau med henblik på at styrke det europæiske forskningsrum – formålet med fællesforetagendet er da også at fremme disse nationale og regionale programmer med henblik på at drage størst mulig nytte af den kombinerede indsats.

Regeringen kan på det foreliggende grundlag støtte Kommissionens vurdering af, at nærhedsprincippet er overholdt.

**Ministeriet for Forskning,
Innovation og Videregående
Uddannelser**

6. Gældende dansk ret

Kommissionens forslag til forordning har ikke konsekvenser for gældende dansk ret.

7. Konsekvenser

Kommissionen foreslår, at der afsættes 700 mio. euro til forslaget i perioden 2014-2020. Danmark betaler ca. 2 % af EU's budget, svarende til en statslig udgift ved programmet på ca. 104 mio. kr. over den syvårige periode.

8. Høring

Forslaget er blevet sendt i skriftlig høring i EU-specialudvalget for forskning. Høringen gav anledning til følgende kommentarer:

Dansk Industri (DI)

DI mener, at de ni artikel 185-partnerskaber og artikel 187-partnerskaber har vist deres værdi i form af fokusering af F&U-indsatsen, idet de kan lede til gode kommercielle resultater og bidrage til løsning af de store samfundsudfordringer. DI ser positivt på partnerskabsinitiativerne og mener helt overordnet, at Kommissionens forordningsudkast bør mødes med tilslutning fra dansk side. DI mener, at forordningerne meget rigtigt tager udgangspunkt i de nye fælles regler for deltagelse og sigter mod at skabe plads til de tilpasninger, som skal til for at få løst de særlige udfordringer vedrørende IP-regler mv., der er nødvendige inden for de enkelte områder.

Danske Universiteter

Danske Universiteter mener, at tilrettelæggelsen og implementeringen af partnerskaber under Horizon 2020 bør involvere universiteterne i højere grad end tidligere, hvor udarbejdelsen af samarbejdsaftalerne primært er foregået på industriens præmisser. Danske Universiteter understreger derfor vigtigheden af, at nye partnerskabsaftaler i høj grad etableres med udgangspunkt i kvalitet (excellence), da dette netop vil styrke universiteternes rolle i partnerskaberne. Derudover har Danske Universiteter et ønske om enklere og mere simple regler for samarbejde.

GTS

GTS finder det væsentligt, at den danske regering arbejder for at sikre, at partnerskaberne fastholdes i feltet tæt på markedet med stærkt industriengagement og ikke glider mod en mere generel forskningsindsats. GTS opfordrer til, at der på tværs af partnerskaberne arbejdes med at fastlægge de nødvendige rammer, regler og incitamenter for, hvordan der kan sikres så kort tid som muligt fra, at midlerne søges, til bevillingen foreligger. GTS mener desuden, at der bør udarbejdes procedurer og regler for, hvordan projekterne er stillet, hvis et enkelt lands finansieringsandel falder væk, ligesom der bør etableres skærpede krav til de nationale sagsbehandlingstider.

Københavns Universitet (KU)

KU ser et stort potentiale i partnerskaberne, men finder det essentielt, at der er fokus på kvalitet (excellence) og blik for hele innovationscyklussen (inkl. grundforskning). For at optimere mulighederne for at realisere målsætningerne finder KU det endvidere centralt, at tiltagene afspejler problemstillingernes kompleksitet. KU finder det på den baggrund nødvendigt at sikre/tilskynde tværdisciplinaritet og skabe plads til fleksibilitet i de forskellige partnerskaber. Generelt for artikel 187-forslagene foreslår KU, at der indføres et direkte formuleret krav om, at partnerskabsinitiativerne følger regler og retningslinjer for opslag, evaluering og administration af projekter gældende for hele Horizon 2020.

Syddansk Universitet (SDU)

SDU finder alle forslag vedrørende artikel 185 og artikel 187 initiativer relevante. SDU påpeger, at forslagene i vid udstrækning har det rigtige fokus, er omfattende og velskrevne.

Aalborg Universitet (AAU)

AAU hilser velkommen, at Danmark står som partner i de mange europæiske partnerskaber, især set i lyset af det øgede bidrag af EU-midler. For at sikre reel dansk medvirken opfordrer AAU til, at der fra dansk side ydes et væsentligt tilskud til de indsatser, som har særlig betydning for jobskabelse og erhvervsudvikling i Danmark for derved at sikre størst mulig dansk deltagelse.

Man sigter mod at udvikle kommercielt levedygtige, rene løsninger, der anvender brint som energibærer og brændselsceller som energiomdannere. AAU sætter spørgsmålstegn ved at fokusere på brint som energibærer, da hidtidige resultater med brint ikke har været tilfredsstillende.

AAU mener, at biomasse og brint er blevet fejlagtigt adskilt. AAU mener at der bør ses på kendt teknologi til at lave syntetiske brændsler med carbon i biomasse og brint for vind. Der er fokus på elektroniske systemer og i særdeleshed Smart Grid. Smart Grid er kun en lille del af det intelligente energisystem (Smart Energy Systems), og AAU opfordrer til øget fokus på integration af el og varme/køling.

Aarhus Universitet (AU)

AU ønsker en styrkelse af universiteternes rolle og fremhæver, at samarbejdet primært er sket på industriens præmisser. AU finder, at det vigtige forskningsmæssige input fra universiteterne tilsiger, at universiteterne i højere grad får lov til at spille en aktiv rolle i tilrettelæggelsen og implementeringen af partnerskaberne. AU ønsker ydermere en simplificering af reglerne for partnerskaberne. AU finder, at reglerne for de tidligere partnerskaber var for komplicerede, hvilket har hindret en

effektiv implementering af partnerskaberne. AU ønsker, at reglerne for partnerskaberne harmoniseres med reglerne for Horizon 2020 generelt, samt at partnerskaberne får et stærkere juridisk fundament, således at de i højere grad bliver operationelle.

AU støtter, at H2 kompression inkluderes i det nye FCH II. AU finder dog den foreslåede fejlgrænse (på 2 %) for uhensigtsmæssigt lav for forskningsaktiviteter. Risikoniveauet bør ifølge AU harmoniseres med Horisont 2020-reglerne.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Det forventes generelt, at de andre medlemslande støtter forslaget til forordning. Det forventes, at en række medlemslande vil stille forslag om at øge medlemslandenes indflydelse i fællesforetagendet for brændselsceller og brint, evt. gennem direkte repræsentation i bestyrelsen.

10. Regeringens foreløbige generelle holdning

Regeringen bakker generelt op om forslaget. Regeringen er fortalende for et tæt samarbejde mellem den offentlige og private sektor for at sikre, at investeringerne i forskning får betydning for væksten i erhvervslivet og dermed jobskabelsen i Europa. Derfor støtter regeringen generelt disse fælles teknologiinitiativer i Europa inklusive det fælles teknologiinitiativ for brændselsceller og brint.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Forordningen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.